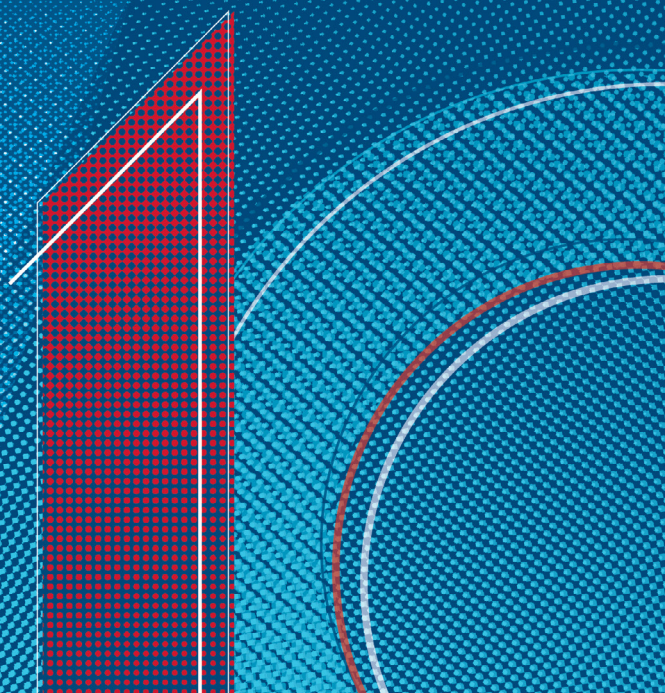

VÝROČNÍ
KONFERENCE
ASPEN INSTITUTE CE

—
30. listopadu 2022
AspenInstituteCE.org

Kam kráčíš, Česko Evropo 2022

Aspen Young Leaders

Péče je základ státu

Hana Martínková, podcasterka / zahraničněpolitická poradkyně

Fráze „zima se blíží“ se díky seriálu Hra o trůny stala populárním sloganem. Patří k rodu Starků, který vládne oblasti s tuhými zimami. Odtud jejich heslo, které jim radí, aby se připravili na těžkosti, protože ty dříve či později přijdou. V roce 2022 čekají Evropu podobné těžkosti. Místo sněhových vánic ale můžeme čekat spíše nehostinnost ve formě ohrožení životní úrovně připomínající sedmdesátá léta a tehdejší ropné šoky.

Politici i úředníci čelí celé řadě problémů. Vzhledem ke společenským nerovnostem je udržení dobrých podmínek pro život výzvou i v mírových časech. Zajistit důstojný život občanů za současné situace bude ještě násobně větším oříškem. Problémem zcela jiného rázu pak bude zachování současného politického systému. Kontinuita řádu, který je nedokázal ochránit, nebude pro zoufalé občany, jejichž životní náklady šplhají na hranici únosnosti, na žebříčku priorit příliš vysoko.

Řešení hledají všechny úrovně státní správy i evropské instituce. Písek do soukolí společenské soudržnosti ale bude sypat ještě jedna skutečnost. Lidé jsou schopni dosahovat obdivuhodných výkonů – během jediné dekády dostat člověka na Měsíc, v rozmezí pár měsíců vyvinout očkování proti nové nemoci, během pár týdnů přivítat obrovské množství uprchlíků z Ukrajiny. Větší potíže ale působí péče o již vybudované instituce, jejich kultivace. Ocenění za to, že věci fungují tak, jak mají, a za zajištění toho, že budou fungovat i nadále, příliš často nerozdáváme.

Západní politické systémy jsou založené na hodnotách. To alespoň tvrdí naše ústavy. Zdá se ale, že se nám vždy nepodařilo dokázat hodnotu těchto hodnot, vysvětlit, proč jsou hodnotné a důležité. Navíc snahy o vysvětlení náchylnosti lidí k populistickým narativům často opomíjí legitimní výhrady – v praktické rovině státy často neumí zajistit spravedlivé podmínky pro všechny, v rovině idejí pak honba za individuální spotřebou nenechává prostor pro péči o společné dobro.

Pokud chceme řešit příčiny společenské polarizace, musíme řešit i nedostatečnou údržbu toho, co jsme vybuvovali, a vyprázdnění smyslu hodnot, které deklarujeme. V těžkých časech bývá instinktem obrátit k zajištění vlastních potřeb a stažení se do soukromí.

Pochopitelný, ale krátkozraký instinkt. V situaci, kdy závodíme s časem o udržení planety vhodné pro lidský život, potřebujeme všechny zdroje, které umíme využít – státní rozpočty, soukromé peníze, čas, energii i kreativitu celé společnosti. Nemůžeme si dovolit netáhnout za jeden provaz. Usilujme proto o udržení současného řádu – a až skončí zima, zlepšujme se v udržování toho, co jsme vybudovali.

Akceptace důsledků obtížných rozhodnutí jako nezbytná podmínka leadershipu založeného na hodnotách

Jakub Dovčík, poradce, Úřad vlády Slovenské republiky

V nedávno vydané knize *The Broken Constitution* se Noah Feldman, profesor práva na Harvardské univerzitě, zabývá mimo jiné vědomým a opakovaným porušením Ústavy Spojených států amerických ze strany prezidenta Abrahama Lincolna. Opětovný odklon od principu *habeas corpus*¹, věznění politických odpůrců či zákaz vydávání novin kritických vůči tehdejšímu válečnému konfliktu – to jsou jen příklady zneužití americké ústavy ze strany muže, který ve svém prvním prezidentském inauguračním projevu neváhal věnovat značné množství času snaze přesvědčit příznivce o své loajalitě vůči „ústavě jako celku“.

Je snadné poddat se zděšení nad tímto zdánlivým porušením práva, které bylo – podle Feldmana – pouze prostředkem k dosažení vyššího cíle, jímž byla přeměna americké ústavy v dokument nesoucí vyšší morální princip.

Dnešní čtenář jistě zaznamená jistou podobnost s mimořádnými opatřeními, která přijímaly vlády po celém světě – včetně administrativy, pro niž pracuji – v boji proti celosvětové pandemii koronaviru. Ať už šlo o povinné karantény nebo nucená uzavření podniků – proti všem restrikcím, jejichž cílem bylo bránit šíření nákazy, se mohutně protestovalo.

Zatímco někteří vnímali tato opatření jako porušení hodnot, které mají být nedílnou součástí demokratické společnosti a práv zaručených ústavou, já osobně jsem přesvědčen o opaku – vidím je jako příklady upřednostnění vyšších hodnot; v tomto konkrétním případě ochrany životů v čase velké nejistoty.

1) *Habeas corpus* – všeobecné označení zákazu zatknout občana bez soudního rozhodnutí.

Osobní svoboda jednotlivce stejně jako svoboda podnikání byly konfrontovány s nepopulárními, ale nezbytnými omezeními, která měla jediný cíl: ochranu veřejného zdraví. Akceptovat tyto restriktce bylo čím dál náročnější s nástupem dalších a dalších pandemických vln, kdy únava z nich dopadala se stále větší vahou na většinu populace. Já nicméně věřím, že přijetí těchto omezení není nic menšího než důkaz pravého leadershipu, který dokáže upřednostnit priority obecného blaha nad osobními zájmy.

Obdobnou konfrontaci vyvolaly i dodávky obranných systémů na Ukrajinu. V zemi jako Slovensko, kde panují silné proruské nálady doložené mnoha průzkumy veřejného mínění (zejména v době fiskálně vypjatých situací), s sebou rozhodnutí podpořit našeho sousedu v boji proti brutálnímu agresorovi nese také nutnost smířit se se silným nesouhlasem na domácí scéně spojeným s tvrdou kritikou, která se odvolává na tzv. „podporu demokratických spojenců“ a silně ohrožuje naši energetickou bezpečnost.

Jakkoli volba není nikdy snadná, leadership založený na hodnotách nespočívá tolik v neochvějném dodržování ideologicky čistého postoje, jako spíše v oddanosti základním hodnotám, které sám lídr zastává. A ta zahrnuje i smíření se s finančními a politickými následky obtížných rozhodnutí.

Schopnost změny

Tímea Szóke, členka představenstva, KÉK – Centrum současné architektury, Budapešť

Tváří v tvář neustávajícím zprávám o postpandemickém světě, nesporných důsledcích klimatických změn, přírodních katastrofách či dlouhých obdobích rozsáhlého sucha si člověk může připadat, jako by se třepotal, otáčel, ohýbal a lámal ve větru. K tomu se přidala válka na Ukrajině, která má za následek vlny uprchlíků do celé Evropy a nese s sebou další důsledky, jako je např. energetická krize či inflace. Máme-li zlomek vteřiny na to, abychom odvrátili zrak od všech těchto turbulencí, je třeba využít tento čas k zamýšlení nad našimi hodnotami a věnovat přitom pozornost také příkladům skvělého leadershipu – ale i příkladům leadershipu nedostatečného.

Je stále těžší být hrdým Maďarem či hrdou Maďarkou, neboť maďarské politické vedení čím dál více zpochybňuje základní hodnoty, jako jsou demokracie, evropanství, transparentnost a otevřenost, a dokonce i některá lidská práva. Náš prostor pro vyjádření

se smršťuje, kulturních a vzdělávacích iniciativ ubývá a podniky a instituce čelí hospodářské krizi nebo jsou oslabovány nedostatkem finančních prostředků či rapidně rostoucími cenami.

Jsmo svědky tolika změn, že snad jedině, čím si momentálně můžeme být jisti, je to, že nemáme ponětí, co nás čeká. Podle Yuvala Noaha Harariho, izraelského historika a spisovatele, je naše schopnost vyrovnat se se změnami tím nejdůležitějším, do čeho bychom měli ve 21. století investovat. Budování odolnosti a schopnost vnímat problémy jako příležitosti jsou ty nejdůležitější návyky, které si můžeme osvojit, abychom sebe – ale i ostatní – provedli dobou změn a transformací. Jen tak budeme schopni se neustále a flexibilně přizpůsobovat výzvám nepřetržitě se měnícího prostředí. Současně si zachováme své základní hodnoty formující způsob, jakým podporujeme vizi svého nejlepšího já.

V této době bych kolem sebe viděla nesmírně ráda – a také k němu přispěla – leadership, který je připraven činit těžká rozhodnutí v zájmu společného dobra a dělá nečekané a někdy zdánlivě nemožné, aby uspokojil potřeby společnosti. Jako jedinci bychom měli být vidět, slyšet a musíme myslet jinak/nekonvenčně. Je třeba, abychom byli kreativní a odvážní a efektivně fungovali v rámci systému i kolem něj – abychom si udrželi vztyčenou hlavu.

Pořadatel

Spolupořadatel

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

Generální partner
Aspen Institute CE

Partneři

Individuální partneři

Dušan Šenkypf, Jan Barta, David Holý a Uršula Králová

Hlavní mediální
partner konference

Mediální partneři

VÝROČNÍ
KONFERENCE
ASPEN INSTITUTE CE
2022

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

#AspenAnnual

